

sed tantummodo quando denunciator non extat, nec de occultatione habetur noticia. Quando autem est denunciator, & propterea in commissum inciditur, relque amittitur; tunc fiet obligatio manere dicatur, de conscientia tamen foro nihil pronuntiat.

Si non peccatur non debet.

131. Hinc est, ut si contingat Aueriam non exigi, non restet obligatio restitutionis. Quod est iuxta eorum doctrinam, qui dicunt obligationem talium legum esse disiunctivam, seu alternatiuam, quarum sensus est: *Ordinamus, seu statui-mus, ut quilibet vectigalia soluat, alioqui merces amit-tat.* Quae ita obligant, ut vnus e duobus debeat eligi; vel soluere vectigalia, vel poenam subire post condemnationem, si res fuerit apprehensa. Sic Nauarrus in *Manuali Cap. 23. num. 54.* non ergo debetur vtrumque. Quod & alij tradunt dicentes, quod si culpa Custodis, qui trans-fretantes denunciare omisit, soluta vectigalia non fuerant, vtrumque Publicano, aut Principi non debetur; hoc est, tributum & res, in poenam tri-buti non soluti: sed illud lucrum, quod ex duo-bus maius est, pretium scilicet mercis, aut merces ipsa. Pro quo videri potest P. Rebellus *Parte 1. lib. 2. de Restitutione, Quaest. 16. num. 2.* & est etiam conforme aliorum doctrinae dicentium Officia-les, qui sunt causa damni in casu dicto, debere in conscientia illud refarcire; in optione autem Fisci, seu conductoris vectigalium Fiscalium acci-pere vel quantitatem poenae, quae de iure a iudice parti accusanti applicatur. Sic Ioannes de Medi-na *Codice de Restitutione, quaest. 22. dub. ult. s. Et sic est vnus.* Et Sayrus *Lib. 10. tract. 2. cap. 14. num. 19.* qui, sicut & plures alij, supponit non esse obligationem in defraudante gabellas ad vtrum-que; quia obligatio Officialium est in subfi-dium, quando scilicet illi non restituunt, qui sunt causa principalis, ut citati aduertunt, & praesertim Medina, & Sayrus, quibuscum sentit P. Fragosus *Tomo 1. pag. 521. n. 89.*

Esse disiun-ctiuam, & non obliga-re ad omi-sionem & poenam.

Vi in con-scscientia no obligat, quia succurrunt.

132. Ex eo autem quod in scripto praefato dicatur obligationem esse in foro conscientiae, bene quidem intelligitur intentio Principis gra-uandi quantum potest, iuxta satis receptam do-ctrinam. Per quod supponitur vectigal esse ius-tum, secundum omnes circumstantias, quae ad iustificationem sunt necessariae, & ab Auctori-bus praefatis, atque aliis explicantur. Hoc autem ita contingere in specialis casus contingentia, est difficile iudicare. Vnde quidquid de illius inten-tione sit, si aliis de iustificatione non constat, maior illius obligatio non erit, quam si modus ille obligandi expressus non fuisset. Quemad-modum etsi non exprimat, si aliunde materia legis grauis est, & sine graui obligatione redde-retur inutilis, in foro conscientiae ligat, iuxta dic-ta *Titulo 2. num. 3.* Expressio ergo nihil speciale operatur supposita legis aequitate, & adductis rati-onibus, pro illius obligatione. Sed suppositio, ut diximus, est difficilis, & quam negant plurimi. Cuius satis validum argumentum est, vix ali-quem repertum, qui fraudatam restituerit Aue-riam, cum tamen sint innumeri, qui illam defrau-darint. Nec credibile est illos animae suae salutem penitus neglexisse, cum & Sacramenta suscipiant, & Christianorum ritu moriantur. Ipsi ergo, & ab ipsis consulti conscientiarum ductores, suppo-

sitionem dictam inficiati sunt, aut de illa dubita-runt. In casu autem dubij vectigalia non obligare in conscientia, & ea praesertim, de quorum initio constat, multorum sententia est, pro quo videri potest P. Thomas Sancius *Lib. 2. Consiliorum, Cap. 4. dub. 6. num. 5.* vbi plures adducit, quos & se-quitur, sicut & P. Lessius *Lib. 2. cap. 33. num. 63.* vbi plures etiam allegat obligationem conscientiae in nouis vectigalibus, aut veterum incremen-tis remouentes, quia de illorum iustitia satisfactio plena non habetur. P. Filiucius *Tract. 28. cap. 7. num. 127.* P. Molina *Disp. 674. num. 9. s. Quinta conclusio*, & alij. Rescriptum ergo praedictum reue-renter accipiendum est, & capiti imponendum, quod & rationes probabiles iustum possunt com-probare: de illius autem efficaciam quoad con-scscientiae forum quis possit certum aliquid polliceri? Pro quo & facit, eo tempore, quo Seduc-la Regia transmissa, Aueriam ad rationem tan-tum vnus pro centum persolutam. Circa illud ergo potuit grauiamen conscientiae constitui: cum tamen postea fuerit geminatum, hoc extra obligationem praefatam manet, & quidquid in posterum adiciatur.

In casu de-ij non ob-ligare ue-ctigalia.

Quid deve-scriptio de-beat.

Aueria O-ceani ma-xis grauis, & qualiter exigatur.

133. Et tolerabilis quidem Aueria, quae pro mari Pacifico soluitur, haberetur, si non alia quaestuofior succederet, ad expensas omnes Regiae classis, quae ex Hispania in Indias mittitur: illa enim pro rata ex aceruo diuitiarum, quae ex Indiis comportantur, cuiuscumque fuerint, Regiis demptis, extrahuntur. Ex quo fit ut ad rationem duodecim pro centum quam solui contingat, moderatissima habeatur, esse enim maior multo solet, & ad viginti, & amplius non numquam peruenire. Ex eo enim quod pro certo habeatur plurima sine registro reportari, iuxta id, quod verosimile apparet, vnusquisque grauatur. Habet autem hoc id commodum, ut ex tali pensione iuxta verosimiles in dicta coniecturas, persecuta-tionis dampnum euitetur, quae fieri posset in Hi-spaniae portibus, antequam singulis educendi res suas facultas traderetur. In quo varia esse ar-bitria solent, dum Regij ministri, quibus visitatio est classis Regiae commissa, pro iuribus Regiis integre colligendis satagunt, & diuitiarum domini Aueriae grauiamen, quod excessiuum reputant, & praesertim argenti sui molestam & perniciosam detentionem, conantur destinare. Et ut exactio ista aequa non sit, suadet in primis excessus dictus, iuxta Doctorem omnium in materia ista senten-tiam, de qua dictum saepius. Deinde. In Regia classe non sola priuatorum expectantur diuitiae, sed Regiis etiam thesaurus: & ita exportationis illius expensae non debent ad priuatos pertinere. Praeterea. Ex dubiis coniecturis non debent onera certa deduci, ac si id, quod coniecturae in-dicant, esset penitus exploratum: in dubio enim melior est conditio possidentis, ut est regula iuris notissima: si ergo aliquid ob coniecturarum verosimilitudinem eliciendum est, sit illud maxi-me moderatum, & sponte potius datum quam extortum: quod aliquando factum, ut non de-beat benignitate Regiae, cuius auctoritate res agi-tur, indignum reputari.

Non esse iustam qua ostendere videntur.

134. Ad haec, quae videntur esse verissima, id dici tantum potest, necessitates nimium quan-tum urgere, & ad ita, ac duriora saepius, obligare.

Excusatio necessitatis non debet ad tolerari.

Et

aut modum illius specialem, conuehantur. Pro quibus sit

S. I.

Due speciales prohibitiones expenduntur.

136. PRIMA est circa registrum: quidquid enim sine illo tranuehitur, vbi facien-dum praescribitur, Fisco addicitur, quia Regia iura eo pacto defraudantur. Cui tamen rationi videtur esse contrarium id, quod habet citatus de Escalona, *s. 4. num. 8.* vbi ait etiam ea, ex quibus non debentur iura, debere registrari: ergo regi-stri alia est ratio magis generalis, quam ille red-dit, *num. 1.* Vnde triticum, etiam cum extra Pro-uincia non exportatur, registro subiiciendum est. Ratio ergo est; quia noticia eorum, quae tranuehantur, necessaria est: sic enim publicae economiae congruit, & defraudationis Regionum iurium cura deponitur, dum quod exportatur, Regiis sit Officialibus manifestum. Potest etiam accidere, ut non expediat aliqua extrahi, quia sunt pro eo loco necessaria, ut triticum, farina, legumina, & similia si quae sint alia.

Registrandi obligatio etiam ad non venia extenditur.

137. Aduertit autem citatus Auctor *s. citato, num. 11.* facto legaliter registro non cadere in commissum, qui iura Regia non soluunt, quia hoc per actionem specialem & determinatam pe-titur: licet poena non soluendi sint per quadrupli solutionem. Quae distinctio quoad substantiam nullius momenti est: si enim defraudatio iurium quadrupli solutione mulctatur, quid interest quod hac aut illa petatur actione? Addit *num. seqq.* quod si res registrata deficiat, non tamen dolo eius qui eam registro subiecit, aut alterius, ad cuius curam pertinet, Fisco perit, & ita non potest petere aestimationem, est enim rei talis do-minus. Ex *Ordinationibus Regiarum Caprarum. An. 1573.* Quod est sane difficile. Si enim dolus ab-fuit, vnde Fiscus dominus? Si praeterea illi perit, ad quid tale dominium perentis, quae, si extaret, ad suum dominum pertineret? Rogo enim, quando res talis Fisco acquisita est? Non quidem cum registrata non est, quia dolus abfuit: nec sequenti tempore, quia ratio est eadem: ergo dominium, si datur, ad tempus, in quo perit, re-ferendum. Si dicatur rem non registratam eo ipso pertinere ad Fiscum: ex eo autem quod dolus abfuit, haberi illud commodum, ut aestima-tio non petatur, quia domino perit. Contra est; quia ex eo Fiscus fit dominus, quia in commissi poenam inciditur, vnde & poena ipsa absolute vocatur commissum. Atqui in casu isto nequit dari poena, quia non datur culpa: ergo nec Fiscus dominium acquirere. Qui discursus videtur ma-nifestus, & pro eo faciunt quae citatus adducit *num. 20.* dicens ea quae in portibus ob violen-tiam aliquam exposita reperiuntur, non cade-re in commissum, quia dolus abfuit. Quod & eum aliis tradit P. Fragosus *Tom. 1. pag. 401. num. 54.* & habetur expressè, *L. ult. s. Diui. 2. D. de Publican.* Quod autem addit citatus Escalona, in casu dicto deberi portorium, pro quo & citat P. Fragosum, durissimum sane est, & ita iure Caesareo reprobatur. *L. Caesar. & L. ult. s. Si propter necessitate.*

Si legaliter fiat, non incurri poenam, etiam iuribus no solutis, quid momenti habeat.

Doctrina quadam de re sine dolo perentis discutitur, & eius Auctor no-tatur.

Pro exposi-tis per vio-lentiam in portibus no debent por-torium.

Aliud exa-ctiois ge-nus ob per-sonalem de-portationem, quomodo erga Ecce-lestasticos no debeat to-lerari.

Sicut nec Aueria, quia gabel-la proprie est: sedus regisstrum.

Et ita quidem ego ita esse arbitror: oportet ta-men ut temporibus bello infectis, bellum in pro-pria viscera minimè conuertatur, & desideratissi-mi Hispaniae portus ipsis sint maris tempestati-bus, & hostilibus infectionibus grauioribus. Ne-que ego pro necessitate temporum doctrinam exhibeo, sed generalius loquor, quia & extra ne-cessitatis tempora, multa ex praedictis peragun-tur: plurima tamen, ut creditur, citra Regis con-scientiam, cuius erga subditos benignissimi animi plura & eximia habentur argumenta. Et verò quod modò non habet ille ex diuitiis Indicis, habebit postmodum; omnia enim quae in Hi-spaniam deferuntur, ad negotiationes prodeunt in lucem ex nauium veteris, & ex negotiationibus emolumenta maxima Regi accrescunt: ut merito negotiantium quouis dicere illi possit: *Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi.*

135. In praedicto autem exactiois genere aliud interuenit, quod sine aliquo conscientiae remorsu practicitur: estque personale ob calca-tam, ut dicunt, nauim, & notabile profectò: per-sonas scilicet Ecclesiasticas more aliarum ad eam-dem compelli: sed certè cum gabellae genus sit, ad quarum illa solutione exemptae sunt, non vide-tur quomodo id possit ita securè tractari. Si enim dicatur Regem non teneri gratis Ecclesiasticos suis in nauibus transportare, & ita quod soluitur, non gabellae, sed solutionis ob commoditatem praestitam, rationem habere: est enim domus mobilis pro maritima habitatione, siue currus aquaticus, aut inanimè iumentum pretio ab Ec-clesiasticis obtinendum. Si inquam hoc dicatur, potest redargui manifestè: nam commoditatem tranuectionis gubernatoribus nauium Ecclesia-sticis soluunt, & quaestuofissimam quidem solutio-ne. Praeter hoc autem Aueria imponitur, quae absque dubio gabellae genus est ob dictos fines constituta: ergo ab illo debent Ecclesiastici esse prorsus immunes. Peccant ergo grauius exigentes, & poenas Ecclesiasticae libertatis violatorum incurrunt. Sin minus ostendant vnde in hac parte, quod exequuntur liceat: quod certè non poterunt, nisi quàm circa hoc Pontificia Sede quidquam indulgente. Ad registrum teneri ve-rosimiliter dici potest, quia lex ciuilis est ob commune bonum lata; & tales ad Ecclesiasticos extendi, sic Pontificio Iure conueniente, mul-torum sententia est, pro qua Auctores congerit P. Fragosus *Tomo 1. pag. 141. num. 305.* quos & ille sequitur. Non ita ad Aueriae solutionem; quia gabella est, cui omnis Pontificiae Sedis resi-stit auctoritas: Ecclesiastici enim soluentes suam redimunt vexationem, ut in aliis contingit.

CAPVT XVIII.

De Regiis aliis emolumentis ex poenis Commissi prouenientibus.

Poenae com-missi quid sit.

AGunt de illis Dom. Solorzanus *Tomo 2. Lib. 5. num. 64. & seqq.* & in *Politica Lib. 6. Cap. 10.* & Dom. Gaspar de Escalona in *Gazophylacio lib. 2. Parte 2. cap. 12.* per aliquos *s. s.* & talia sunt quae ex amissione eorum habentur, quae contra leges exportationem vetantes,

Excusatio necessitatis non debet ad tolerari.

